www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 13. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 17. січня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 13. Jersey City, N. J., Saturday, January 17, 1925. THREE CENTS

Кулидж робить дальші зміни в уряді.

ВАШИНҐТОН, 15. січня. — Президент Кулидж задумує перенести Герберта Гувера, свого дотеперішнього секретаря торговлі, на становище міністра рільництва.

Ціль сьої зміни в тому, щоби Гувер зорґанізував продаж рільничих продуктів.

Ґенеральний постмастер Ню має далі лишитися на своїм уряді. Зате має уступити голова бюра ветеранів, ґенерал Гайнс, а на його місце має прийти полковник Рузвелт.

Особистий секретар Кулиджа Слемп теж заявляє, що він хоче уступити. На його місце мавби прийти конґресмен Сендерс.

ЗАХОДИ ЗА ПРИСТУПЛЕННЄМ АМЕРИКИ ДО СВІТОВОГО СУДУ.

ВАШИНҐТОН, 15. січня. — Шіфелін, голова Безпартійного Товариства Ліґи Народів, вислав до сенаторів листа, в якому пригадує їм, що республиканська партія обіцяла була підчас виборів приступленнє Америки до межидержавного суду, та закликує їх до скорого сповнення сеї обіцянки.

УРЯДОВИЙ РАПОРТ ПРО АРЕНДОВАННЄ НАФТОВИХ ҐРУНТІВ.

ВАШИНҐТОН, 15. січня. — Спеціяльний комітет сенату, котрий мав розслідити справу аренди федеральних нафтових ґрунтів, уже предложив сенатови свій звіт.

Більшість членів сього комітету складає на бувшого міністра фльоти Денбі велику частину вини. Зате менчість комітету заявляє в своїм звіті, що Денбі дуже не винуватий, бо конґресовий закон, на основі котрого він винаймив ґрунти, не був дуже виразний.

НОВИЙ ВИНАХІД.

ВАШИНҐТОН, 15. січня. — Відомий американський винахідчик Френзіс Дженкинс збирається в найблизчій будучности робити проби зі своїм винаходом, який дає можність пересилати рухомі образки при помочи бездротного апарату, як се досі робилося з голосом.

ОСУДИЛИ ЕПИСКОПА, ЯК ЄРЕТИКА

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО, 15. січня. — Висший суд епископів протестанської епископальної церкви, який розбирав апеляцію епископа сеї церкви Бравна проти вироку низчого суду епископів за єресь, покінчив нині свої наради та видав вирок, яким потверджується засуд низчого суду та признається епископа Бравна справді єретиком.

Брави не піддався судови та збирається внести ще один відклик.

МАЄ ГРОШІ?

НЮ ЙОРК, 15 січня. — Приятелі великого князя Бориса Романова, що приїзджає сими днями до Америки, видали остру відповідь на закиди конґресмена Ла Ґвардії, з яких моглоби виходити, що Борис не має гроша й мігби легко стати тягарем суспільности.

Приятелі Бориса кажуть, що він має понад 20 куфрів свого приватного добра зі собою на кораблі, та великі суми в двох банках в Ню Йорку. Едвард Ротшильд, президент одного нюйорського банку, потверджує сю заяву.

ПОХІД ПРОТИ ОСЛІПЛЮЮЧИХ АВТОМОБІЛЕВИХ ЛІХТАРЕНЬ.

НЮ ЙОРК, 15. січня. — Нюйорська поліція почала кампанію проти осліплюючих ліхтарень на автомобілях, які після її розслідів є причиною великого числа видатків.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ НА ЗАТЬМІННЯ СОНЦЯ.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНЕТИКАТ, 15. січня. — На повне затьміння сонця, що має бути дня 24. січня, збираються вже дослідники ріжних університетів. Кождий просто університет висилає спеціяльну експедицію в місце, де його буде найкраще видно.

Учені хочуть при тім ствердити цілий ряд теорій, як теорію про силу природного світла, скорости світла, тощо.

Одна радіова компанія збирається вислати понад хмари бальон і з нього розповідати при помочи радія, як виглядає затьміння.

ЧИСЛО АВТОМОБІЛЕВИХ ВИПАДКІВ РОСТЕ.

ТРОЙ, Н. Й., 15. січня. — Після обчислень уряду стейту, число автомобілевих випадків виносило в минувшому році 2,029.

Замітно, що мимо всіх суспільних заходів для їх зменчення, число не зменчилося, але збільшилося о 63.

Позви на основі сих випадків складаються на суму 54 міліони долярів.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ЗБИРАЄТЬСЯ ДОСЛІДЖУВАТИ МЕКСИКАНСЬКІ РУЇНИ.

МЕКСИКО, 15. січня. — Мексиканський уряд визначив більшу суму гроша на наукове розслідження старинних руїн Мексіка, памяток по старих індіянських державах. Почнуть наперед розкопи коло мексиканських пірамід. Відтак будуть копати коло камінних святинь в місті Оаксана.

ЩЕ ОДНА КАНДИДАТКА ЗБИРАЄТЬСЯ ПЕРЕПЛИСТИ АНГЛІЙСЬКИЙ КАНАЛ.

НЮ ЙОРК, 15. січня.— Відома американська пливачка Телен Вейвайт, що мимо своїх 19 літ, доплила вже богато пан-

НЕБУВАЛА ОСНОВА УВІЛЬНЕННЯ.

Ню Йорк, 15. січня. — Перед одним поліційним судом у сьому місті станув нині за нарушеннє припису про задержуванне автів Сирил Тернер. Коли суддя спитав за його занятте, обжалований відповів, що він є „небесний писменник". „Що се таке?" — питає суддя. „Я є летуном і пишу оголошення димом по небі" — пояснив обжалований. „Увільнений" — каже суддя, — „і то лишень тому, що ви перші того фаху в суді".

ЗАКИДАЄ ХАБАРНИЦТВО ПІДПРИЄМЦЯМ РУХОМИХ ОБРАЗКІВ.

Вашинґтон, 15. січня. — Еверлін Снов говорила нині на конференції для рухомих образків, що як вона була членом стейтової ради цензорів в Огайо, деякі підприємці сього промислу жертвували її високі хабарі, щоби лишень вона подала свій голос до допущення сих образків на публичні видовища.

ХОЧУТЬ ЗАОСТРИТИ ПРОГИБІЦИНИЙ ЗАКОН.

Вашинґтон, 15. січня. — В конґресі внесено проект дальшого заостреня прогибіційного закона.

Після сеї поправки, суддя розглядаючи нарушенне прогибіцийного закона мавби накладати, або кару вязниці або кару грошеву, але і кару грошеву і кару вязниці.

ВСЕУКРАЇНСЬКА ХОРОВА ОЛІМПІЯДА.

Література, Наука, Мистецтво" літературний додаток до харківських „Вістий" з 14. грудня м.м. приносить інформації про те, що колеґія відділу мистців при Народньому Комісаріяті Освіти рішила підготовити скликання Всеукраїнської хорової Олімпіяди в Харкові на початок травня 1925 р. В Олімпіяді взяли би участь не менше ніж дві тисячі співаків. Відбувалася бо вона на широкій площи в присутности тисячів народу. Перед неюмалиби відбутись подібні та рівночасно подібні Олімпіяди менших менших розмірів по ґуберніях, щоб до Харкова зїхались тільки красші з красших.

ВАТАГА НА ГРАНИЦІ.

Дня 19. м.м. ватага з 20 чоловік, добре узброєних намагалася перейти границю з радянського боку біля стражниці Юзківці в кремянецькому повіті. Польський постерунок відбив ватагу крісовою пальбою.

УКРАЇНЦЯ ПРОМОВАНО ДОКТОРОМ ТЕХНІЧНИХ НАУК.

Се перший такий випадок за весь період перебування української еміґрації в Чехо-Словаччині (1919—1924 роки).

Інжінір Костя Фільц за свою працю „Біохемия радіоактивних елементів", був промований 13. грудня м.р. на доктора технічних наук. Урочистість відбулася в ректораті чеської техніки в Празі.

Молодий доктор народився в Перемишлі в 1895 році, де покінчивши в 1913 році ґімназіяльні студії, перейшов до львівського університету. Підчас революції разом з УГА. був на Великій Україні, а 1919 року дістався до Чехо-Словаччини, де вступив на аґрономічний відділ чеської техніки, який і покінчив в літі 1922 року. Від травня 1921 року був асистентом-толонтером при катедрі лісової біохемії того відділу. Відбувши потрібну практику на взірцевій фармі від 1923 року, приняв місце асистента в аґрохемічнім інституті проф. Стокласи, де працює і до нього часу.

З КРАЄВОГО ТОВ. ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ.

Діло пише: Загальні збори Українського Краєвого Товариства опіки над інвалідами у Львові відбулися дня 15. грудня м. р. в салі Т-ва Українська Бесіда. Одноголосно вибрано головою Т-ва М. Білецьку а в поіменому голосуванні, членами Гол. Ради: О. Навроцького, М. Гнатюка, Т. Мартинця, Я. Скопляка, Д. Паліева, І Шахову, Л. Лепкого, К. Любомировиеву, таП. Постолюка. До проверочної комісії комісії увійшли: надрад. М. Русин, ревізор В. Ольховий і С. Бодак, а С. Майковська і інв. Кременець, як заступники. Разом з кооптованими 4 членами Гол. Ради, а саме о. сов. Садовський, інж. В. Левицьким, Колтонюковою і проф. Балдюком, уконституувався гол. виділ, як сліду: І. містоголова С. Садовський, II. містоголова О. Навроцький, секр. П. Постолюк. скарб. М. Гнатюк.

„РАДІОВЕ ЛИЦЕ".

Англійські жінки, які з захопленнєм користали із іскрових телефонів, зробили неприємне відкриття, що наслідком вислухування пересиланих на филях етеру тонів, робляться зморщки на чолі та в кутиках уст. Лиця з такими зморщками назвали Англійці радіовими Дуже можливе, що то відкриття остудить у Англійок запал до слухання концертів через радіо.

Гетьман? Так чи ні?

Як Ви можете говорити про справу, поки не знаєте про неї всіх фактів?

Власне прийшла до Америки книжка, котра пише про урядованнє гетьмана Павла Скоропатського. Се друга частина споминів Віктора Андрієвського під наголовком:

З МИНУЛОГО.

ТОМ II.

ВІД ГЕТЬМАНА ДО ДИРЕКТОРІЇ.

ЧАСТЬ ПЕРША: ГЕТЬМАН. — ЧАСТЬ ДРУГА: ДИРЕКТОРІЯ.

Се частина друга споминів того самого автора, котрі вже стрінулися з незвичайно прихильною оцінкою критики. Автор пише про те, що самий переживав.

ВІДЗИСКАВ СЛУХ ЧЕРЕЗ РАДІО.

Молодий чоловік з Міляно (в Італії), що був від уродження глухонімий, мав нагоду брати участь в радіо-концерті. Як другі, він заложив собі слухавки, хоч наперед знав, що не почує ні одного звука, як не чув через ціле своє життя. Та на велике здивовання усіх присутніх, в часі концерту, що відбувався у Лондоні, глухо-німий почав давати знаки, що він чує музику. На його лиці було таке захоплення, як може бути тільки на вид чуда. Присутній лікар ствердив, що пульс його бив дуже скоро від зворушення.

ЗАМАХ НА УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ.

Село Унів, перемишлянського повіту в Галичині, чисто українське. Живе в ньому 915 Українців і лише 91 Поляків. В селі істнувала 2-клясова школа з українською викладовою мовою. Ходило до неї 154 українських, 12 польських і 12 жидівських дітий. Мимо чисто українського характеру села, перемінено по шкільних ферійях, мин. року в місяци вересни викладову мову. Зроблено це самовільно і підступно проти волі громади. Громада внесла відклик до шкільної повітової ради і до кураторії і віднеслась до української соймової репрезентації. Мимо упливу двох місяців справа остає не полагодженою і дітий змушують вчитись по польськи.

ЛІТАК ЛЕГКОПАД.

Французький летун Лелент придумав рід літака-легкопада. Його апарат зложений з горішньої части, яка має крила, мотор і пропелери, як в кожному звичайному літаку. Горішна частина прикріплена до кадовба з кабіною для пасажирів і місцем для летуна. На випадок небезпеки летун одним рухом спеціяльної підойми відділює горішню частину апарату від долішньої. Кабіна паде вниз і тоді під надтиском повітря, розвивається над нею легкопад. Місця для пасажирів приміщені на рухомій оси так, що на випадок зміни положення кабіни, сидження вертають до рівноваги. автоматично.

РУМУНІЯ.

Румунський уряд рішив переслати австрійському урядови відписи актів з недавного протикомуністичного процесу. Сі акти мають доказати, що цілою комуністичною акцією в Румунії кермує комуністичний центр у Відні. Таким робом Румунія хоче спонукати Австрію проти комуністів.

Совєтським послом у Відні призначено найздібнійшого совєтського дипльомата Іоффе, який є творцем всіх мирових совєтських договорів. Іоффе має обняти провід над большевицькою пропаґандою на Балкані.

ВІДКРИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ В ГОРНІХ ЧОРНОШИЦЯХ.

В селі Горніх Черношицях і його околицях коло Праги, мешкає досить поважне число українських професорів і студентів. Це й причинилося до утворення там українського клюбу. В неділю 7. грудня м.р. відбулося відкриття клюбу. Після короткої промови голови клюбу проф. Л. Білецького

Поляки грозять, що нападуть зі своїм військом на Данціґ.

БЕРЛІН, 15. січня. — Вся польська преса вигрожується Данціґови, що Польща нападе на нього зі своїм військом і займе ціле місто з пристаню, коли воно викине польські почтові бакси.

Навіть заступник польського премієра Станислав Тугутт виголосив нині промову, в якій грозив Данціґови війною.

Сей спір буде найяркійшою пробою для Ліґи Народів, бо Данціґ є на основі версайського договору під її безпосередною опікою.

Ліґа Народів могла-б виступити проти свого комісаря в Данціґу, Мервина МекДанелла, але сим тільки скомпромітувала-б се і закопала.

Тому, коли вона хоче ратувати своє імя і будучність, мусить виступити проти Польщі, хотяйби та і грозила, а навіть і вислала своє військо до Данціґа.

Інша річ, що напад Польщі на Данціґ міг би бути іскрою до нової великої війни в Европі.

ПОЛЬЩА ЗАЧАЛА ФАЙТ З ЛІҐОЮ НАРОДІВ ІЗЗА ДАНЦІҐУ

ДАНЦІҐ, вільне німецьке місто, 15. січня. — Ліґа Народів має новий клопіт з Польщею, який нагадує справу Вильни або Мемеля щодо заостреня відносин між сусідними неприязними державами.

Спір тепер виринув між Польщею і вільним німецьким містом Данціґом ізза почтових скринок. Польський уряд умістив у Данціґу 20 червоно-білих почтових скринок для посилок до Польщі. Сенат Данціґу виступив проти сього, а населенне саме перемалювало їх на чорно-біло-червоні німецькі краски. Сенат ще звернувся до тутешнього комісаря Ліґи Народів М. С. МекДанелла зі скаргою на уряд Польщі, що встрявае в чужі внутрішні справи. МекДанелл звернувся до тутешнього польського представника Штрасбурґера, щоб усунув польські бакси. Інакше, казав він, він звернеться до данціґського сенату, щоб їх усунув.

Та Штрасбурґер замісць усунути бакси, заявив, що се зневага Польщі і домагався перепрошення.

Се викликало ще більшу ворожнечу між Данціґом і Польщею, і, як кажуть, аж Рига Ліґи Народів візьметься її рішати.

ГЛУПА ПОЛЬСЬКА БУТА.

ВАРШАВА, 15. січня. — Польський уряд заявив свою згоду зі становищем свого представника в Данціґу, Штрасбурґера, котрий домагається від сенату Данціґа „сатисфакції" за усунення польських бакс.

Кромі того польська преса гремить воєнними погрозами на адресу Данціґа, а „патріоти" по містах уладжують демонстрації теж проти Данціґа.

КОНСЕРВАТИВНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 15. січня. — Німеччина має вже нового канцлера в особі дра Ганса Лютера, дотеперішнього міністра скарбу, і цілий його кабінет, який є першим консервативним кабінетом в німецькій републиці, з уваги, що Лютер обсадив найважнійші становища консервативними лідерами. Міністром закордонних справ є др. Густав Штреземан, провідник народників і приклонник монархізму; міністром внутрішних справ є націоналіст Мартін Шіле, теж приклонник монархізму; міністром оборони (війни) остається Отто Ґесслер, демократ, але присьому крайний консерватист.

ТЯЖКА СПРАВА.

ПАРИЖ, 15. січня. — Франція признала російський совєтський уряд, але переговорів у справі договору, які мали зачатись зараз по признанню ще і досі не зачала. Се, як кажуть тут, тяжка справа, бо ходить о признанне французьких довгів у Росії, які большевики хотять признати заграницею, але бояться оголошувати се дома.

БІЙКА У ФРАНЦУСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

ПАРИЖ, 15. січня. — Нині прийшло до бійки у французькому парляменті між комуністами і націоналістами. Бійка була така завзята, що аж поліція мусіла прийти на салю і розборонювати счіплених противників.

Ізза бійки голова парляменту Пенлеве замкнув засіданнє.

ПРОВОКОВАННЄ БОЛЬШЕВИКІВ.

ПАРИЖ, 15. січня. — Французький амбасадор у Москві Моріс Ерберт прислав до свого правительства звідомлення, в якому пише, що російський большевицький уряд дуже розлютився на балканські держави, котрі тепер відбувають нараду в Ревалі, столиці Естонії, з Польщею, з метою заключити проти-совєтський союз.

Вони до сього тепер признаються і большевики називають се провокацією до війни.

ЗІЗД БОЛЬШЕВИЦЬКИХ АМБАСАДОРІВ.

ПАРИЖ, 15. січня. — Большевицький уряд закликав до Москви на тайну нараду своїх амбасадорів: Крассіна з Парижа, Крестінського з Берліна і Раковського з Лондону.

БОЛЬШЕВИКИ ВІРЯТЬ, ЩО АМЕРИКА ЇХ ПРИЗНАЄ.

МОСКВА, 15. січня. — Тутешні большевицькі газети пишуть, що по уступленню Гюса Америка признає російський уряд.

ЗАСУД ПРОВОКАТОРА.

МОСКВА, 14. січня. — Тутешний совєтський суд засудив

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.25
Three months	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	
One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00
В Джерзи Сити і Заграницею:	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКІ НАДІЇ НА АМЕРИКУ

Америка взяла участь в аліянтській конференції в Парижі у справі розділу „военних відшкодовань", які аліянти сподіваються стягати з Німеччини протягом 50 літ, на основі пляну Доса

Америка мала там своїх представників, які пильнували її притеєній до „военних відшкодовань". Америка домагалася найменше $350,000,000 „военних відшкодовань" і звороту видатків на удержанне окупаційної армії над Реном в сумі $250,000,000. Разом домагалася $600,000,000.

Аліянти згодились признати Америці се „відшкодованне" і платити річно по $25,000,000, а Америка згодилась приняти се відшкодованне.

Сього можна було сподіватись, бо й нічого в сьому надзвичайного.

Але аліянти бачать в сьому дуже важну подію. Вони кажуть, що се значить, що Америка бере участь у приміненню пляну Доса і допильнує, щоб Німеччина його виконала.

Та се пусті надії. Бо тут забуто ще про одну річ. Про Німеччину. Коли та не зможе платити річно по $625,000,000 на „военні відшкодовання" то вона не буде платити і нічого не поможе брати участь у приміненню пляну Доса чи пильнувати, щоб його виконано.

Коли Німеччина серед поверсайського лихоліття не зможе платити тих страшних военних контрибуцій, то Америка ані Англія не пійдуть війною проти неї.

Одинока держава, що завсіди готова до війни проти Німеччини і навіть проти голодних німецьких дітий, се Франція. Сеся то пійде і до Берліна зі своїм білим і чорним військом і з пляном Доса колектувати „военні відшкодовання."

Але колектованне пожере ті суми, які вона сколектує.

Бо хто іде несправедливостю проти других, то вкінці все програє.

МИНАЮТЬСЯ КОМУНІСТИ НА УКРАЇНІ

На Україні закінчились перевибори сільських рад, а тепер закінчується обрахунок їх вислідів. Советська преса незвичайно здержливо висловлюється про вислід виборів, з чого треба здогадуватись, що вибори не випали дуже корисно для советської влади. І дійсно, ті скупі відомости, які знаходимо у харківських „Вістях" (ч. 267 — 271), виглядають для влади досить непотішаючо.

На Катеринославщині переобрано 39 сільрад. На 1251 новообраних членів є тільки 89 комуністів. На Київщині переобрано 257 рад; на 4895 новообраних, 776 комуністів. На Волині рад 120, членів 2,216, з них комуністів 107. Мелітопольщина: рад 28, членів 869, комуністів і „комсомольців" 36.

На Полтавщині та Харківщині комуністів видно, зовсім не обрано, бо „Вісти" про се мовчать, хоч подають дуже докладну статистику про поділ новообраних членів рад щодо їх національности, віку, соціяльного стану тощо. Так пр. про сумський округ говориться: „Обрано 4,568 нових членів сільради, з них 10 прц. жінок. По соціяльному стану 3,810 селян, 556 службовців, 184 робітників і 18 кустарів. З боку національного на першім місці йдуть Українці — 4,416; далі Москалі — 128; Жиди — 15; Німці — 3; інші — 5". А скільки обрано комуністів та „комсомольців" — про се ані мур-мур. Так само в купянському окрузі: „Обрано 657 переважно селян; більшість обраних має від 24 до 35 років. І тільки.

З того всього видно, що вже минаються комуністи на Україні. Прийде пора, що і сліду з них не остане.

НЕМА ВИГЛЯДІВ ВРОЖАЮ НА УКРАЇНІ

Вигляди на врожай на Україні зарисовуються досить невідрадно. Як читаємо в 271 ч. харківських „Вістий", площа озимих засівів зменшилася сього року на 8 прц. (6,3 мл. десятин замісць торічних 6,8 мл. десятин). Недосів припадає майже цілком на Одещину (по відомостям „Ек. Жизни" там недосіяно 24 прц.), Катеринославщину й Донеччину. На Поділлі недосіяно 5 прц. озимини. Але й засіяні поля ледви чи дадуть добрий урожай, бо частина зовсім загинула від посухи, [illegible] до середини жовтня м. р., решта дуже потерпіла від ріжних шкідників, — гесенської і шведської мухи та озимої совки.

„По весні потрібна буде серіозна допомога з боку держави", — пророкують „Вісти", і, певно, не без підстави.

УКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОМІСІЯ ДЛЯ ЗНОСИН З ЛІГОЮ НАРОДІВ

Вибори членів наукової комісії для зносин з Лігою Народів відбулись на засіданню історично-фільольогічного товариства в Празі. У склад комісії крім Президії товариства — проф. Д. Антоновича, проф. О. Колесси, проф. В. Біднова, увійшли: проф. Степан Смаль-Стоцький, проф. М. А. Славинський, проф. А І. Яковлев, проф. О. Я. Шульгин і проф. О Г. Лотоцький.

Комісія має порозумітись представниками ріжних інших

"КРЕСОВА ІНДУСТРІЯ"

Промова посла С. Підгірського на пленумі сойму 18. грудня 1924 р. у справі видачі послів Васильчука, Чучмая та Козицького.

Мої панове! Сойм має рішити, чи видати польському судові трьох українських послів: Чучмая, Павла Васильчука та Сергія Козицького за те, що піднас свого справоздавчого віча у Почаєві, на Волині, дня 26. серпня 1923р.*) допустились злочину проти статтей 129, 154 і 263. к. к. Посол Марвет, навівши у соймі донесення в цій справі Рівенського прокуратора, обвинувачував моїх трьох товаришів у всіх тих підпалах дворів, нищенні польської поліції та польських урядів, як бачимо на українських землях.

Усьому винні — посли.

Українські посли мають бути винуватцями національної боротьби, що ведеться під польським пануванням. Справді: війна тріває вже 4 роки і її прояви — страшні, про що гукає щоденна польська преса. Горять польські двори, гинуть поліції, а навіть польські воєводи та міністри не можуть свобідно їздити по воєвідствах Польська влада бє на тривогу, що живе у ворожім краю. Згідно з офіціяльними інформаціями: українське населення має ставитись ворожо до польської держави, а з другого боку, чуємо часто запевнення тих самих органів, що український нарід є супокійний та льояльний супроти польської держави, та що лише диверзійні банди понасилані ізза совітського кордону грабують край і нарушають його нормальне життя. Цим бандам мають допомагати ріжні киринники, українські комуністичні аґітатори. А найбільше винними за те все є українські посли і націоналісти і соціялісти і комуністи. Польська адміністрація на українських землях — всі старости з політичними відділами, хмари політичних „вивідувачів" і озброєні військові осадники, призначені головно для дефензивних цілей, разом з корпусами поліції та жандармерії — не в силі завести ладу і вину за свої вчинки скидають у першій мірі на українських послів, а потім взагалі на українське населення.

Змора опінії.

Від 4-ох літ нема в нас ладу, безсильна Польща не в силі його завести. Згідно з польською опінією — усе українське є вороже польській державі і тому все це треба знищити: український національний рух, культурно-просвітні організації, „Просвіту", „Рідну Школу", спортові товариства, економічні організації, не кажучу вже про політичні партії. Ця польська опінія під видом ріжних „народових організацій", непокликаних до цього чинників, верховодить у нашім краю і часто люде, що хотять слухати законів, не в силі повинуватись їм, бо ця змова, ця мафія — не дає жити і сама ломить усі закони.

На тлі боротьби польських чинників з проявами національного життя українського народу виринула і нинішна справа. Прошу пригадати собі видачу пос. Луцкевича, Адміністраційна влада впевнювала, що як довго він буде послом і їздитиме по вічах, доти не буде супокою на українських землях. Сойм видав його, але безладдя не щезло. Нині чуємо домагання видати знову трьох послів, які буцімто накликують до підпалів та проводять диверзіційними бандами.

Фабрикація обвинувачень.

З документів, які тут маю, виходить, що пос. Чучмай був 7-ого червня на зборах у Дубні і там підбурював людей, щоби не платили асекурації. А тимчасом 7. червня він був у Здолбунові на економічній українській раді. Так складаються обвинувачення! Далі: п. міністрови справедливости відомо, що недавно проти посла Козубського звернено провокацію. закидаючи йому ріжні злочини. Є докази, що чинники зовсім непокликані, які працюють проти українського нац. руху, фабрикують ріжні донесення, щоби стероризувати нарід і збільшити безладдя.

Основа видачі.

Якже-ж виглядає нинішна основа щодо видачі послів? Дня 26. серпня 1923 пять українських послів влаштувало віче у Почаєві. Минуло півтора року і щойно нині перед соймом виринає справа у звязку з цим вічем. Польська боївка не хотіла допустити до віча, але населення зібране на ньому вислухало спокійно послів і розійшлося. Не було ніякого випадку, який стверджував бо, що накликували до різні або грабіжі. Навіть хроніка польських часописів не записала ніякої події у звязку з вічем. Зрештою чи можна видавати посла судові за промову, ще й видуману боївкою або дефензивою?

Доноси та видумки.

Стверджую, що ні п. Чучмай ні п. Васильчук ні п. Козицький не сказали нічого з того, що каже донесення. Воно є сфабриковане людьми, які не мають поняття як виглядає політична аґітація. Адже кождий з нас знає, що забороняє карний кодекс і не хоче ставати в конфлікт з ним. Для політичної діяльности, про яку каже донесення прокуратора, є инші шляхи. ніж справоздавчі віча. Знаємо, що таке парляментська діяльність, а що нелеґальна. Ми не є такі наївні, щоби накликувати до різні та пожеж, як це каже прокураторське донесення. Як би це була правда, то послів арештували би на місці. Все це видумане від першого до останнього слова. Півтора року ніхто не бовкнув про почаївське віче, аж тут нараз приходить папірець з домаганням видачі послів.

Дві міри.

Вчора та передучора велась тут пристрасна дискусія про видачу польського міністра Кухарського, за те, що спричинив величезні шкоди для держави. Дарма, що його так сильно обвинувачували, його ви не хотіли видати, а неприємних вам українських послів хочете видати всякою ціною. Мої товариші не заподіяли ніякої шкоди державі: вони не підбурювали до різні чи пожеж і таких фактів не було під їх впливом. Усе обвинувачення це вислідок національної, буденної боротьби, в якій польським елементам не залежить на порядку, а на особистих партійних „істінно-польських" інтересах. Не маємо ілюзій, що ви будете голосувати проти видачі; ваша преса, ваші прихильники і ви самі маєте давно погляд, що у відносинах на т. зв. „кресах" винні українські посли.

Справжня причина.

Не хочете зрозуміти, що те, що там діється, це наслідок боротьби українського народу за свої права, а з другого боку, як це стверджують самі польські політики: наслідок нездарної польської адміністрації, від найнищого до найвищого щабля. Стверджую іменем свого клюбу, що мої товариші не говорили на почаївськім вічу того, в чому їх обвинувачує прокуратора. Вони боронили тільки народніх домагань, а цих домагань боронитимемо і надалі, і не відступимо від цього принципу, як це ми присягли свому народові і присяги додержимо. Посли, яким справді залежить на ладі у краю, повинні голосувати проти внеску щодо видачі послів Васильчука, Чучмая та Козицького.

*) А не 26. серпня 1924 р. як помилково було подано в листі лучного прокуратора. — Ред.

ЯК НАЙБІЛЬШЕ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ

(Надіслана стаття).

Правдива цивілізація примує трівко до двох цілий, а саме, щоби спинити ворожнечу і борбу поміж людьми, а всю енергію щоб звернути до боротьби з природою. На тій дорозі людського поступу бачимо дві сили, які постійно ідуть вперед до осягнення тих ідеалів.

Одну силу представляють ті уми, які витичують дорогу, якою треба іти. Друга сила це практичні люди, які беруться виконати пляни, намічені їх попередниками, які зложили теорії.

Духовий поступ попереджує завсіди поступ матеріяльний, бо завсіди мусить думка випередити саме діло. Усі відкритя і винаходи мали богато предтечів, заки кому вдалось осягнути намічену ціль.

Усіх людий, які працюють свідомо для осягнення щораз більшого поступу звемо інтелігенцією. Слово „інтелігент" взяте з латинської мови і значить „чоловік, що розуміє, або инакше „чоловік свідомий".

Кількість інтелігенції у нації робить єї більше або менше розумною. Тим щасливіщий і сильніщий є нарід, чимбільше має свідомих людий на всіх ділянках громадського життя. Правдивим нещастєм є, коли народна інтелігенція спрямувала свою свідомість тільки в оден бік. Для повного, незалежного, національного життя потреба конечне, щоби виховати тілько і такої інтелігенції, щоби могти обсадити нею всі станиці, які потрібні до нормального розвою.

Нещастєм Галичини, а почасти і цілої України, було, що ми не мали достаточного числа фахових людий. Не мали ми їх ні до оборони, ані до будови держави. Нині це стало вже всім ясне і в старім краю стараються наші люди запобігти тому бракови фахової інтелігенції.

Навіть большевики, хоч самі малоінтелігентні, негодні обійтися без інтелігентних фаховців, бо їх потрібно всюди: в копальнях, у фабриках, при залізницях, дорогах, на суші й воді, на селі і в місті, при армії, адміністрації, в школах, кооперативах і у всіх ділянках громадського життя.

Якимиж страшними темнятами являються ці всі самогонні большевики в Америці, які верещать „проч з інтелігенцією!" Вони навчилися, як сороки, того слова „буржуй" і вимовляють його так, начебн цей вираз означував злодія або душогуба. А міжтим самі большевицькі головачі у Москві розчовпали нарешті, що клич „хай живе пролетаріят" є безмірно лгупий, бо кождий поступовий чоловік повинен бажати, щоби пролетаріят (значить жеброта, біднота) зацвіс як найскорше.

Кличем розумних людий мусить бути „проч з пролетаріятом" а хай живе незалежне, щасливе життя".

Без інтелігенції неможна й подумати про вигідне, культурне життя. А вжеж жити в Америці і користуватись усіми здобутками людської інтелігенції, видіти довкола себе, на кождім кроці, сліди людського промислу і ревіти „проч з інтеліґенцією" — на це потрібно цілковитих ідіотів, для яких вже нема ніякого ратунку.

Такі люди повинні виїхати до Середньої Африки і жити там разом з дикунами, які не мають ніякої інтелігентної верстви між собою.

Зноваж кличем розумних людий повинно бути „хай живе інтелігенція, хай цілий нарід має змогу стати інтелігентами".

У цім і в нічім иншім є розвязка усіх суспільних питань. Кождий життєздібний нарід повинен прямувати до того, щоби кожда одиниця мала нагоду добути як найбільше знання. Коли всі члени народу будуть інтелігентні, тоді не буде потреба руйнуючих революцій і злощасних перестрояв. Тоді розумна громадська думка найде вихід із кождого положення, без воєн, без переворотів і без проливу крови. Тоді певне не захоплять власти ніякі шубравці й недоуки, як це тепер сталося на Московщині та Україні.

Проте хто бажає Україні долі, той повинен усьою силою підперти той рух, який прямує до освідомлення усього нашого народу через витворення як найбільшого числа інтелігенції.

Щобиж як найбільше поширити той рух, **ми повинні цілим серцем підперти наші ремісничо-промислові школи.** Курси для наших промисловців і ремісників тріваютъ всього пару літ. За короткий час ми можемо випродукувати тисячі промислово-ремісничої інтелігенції. Помагаймо і тій молоді, яка пробивається у високі школи для набуття висшого фахового знання, але не забудьмо, що нам треба тисячів інтелігентних фаховців для широких мас по селах і місточках. Це той кістяк, біля якого зорґанізується наш нарід масово. **Інтелігентний ремісник, який стикається щодня із нашим селянством та міщанством, це для національної підойми найважніщий середник.**

Коли наша еміґрація зрозуміє цілу вагу ремісничо-промислових шкіл у краю і дасть тій акції належно поміч, то тим поможе нашому державному питанню деде більше, ніж усіми досішними зусиллями.

Н. Костів.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє, що на річнім мітингу вибрано тихсамих урядників, що були в тамнім боці, тільки добрано отсих нових заступників: Гриць Підлипчак, заст. предс.; Василь Глива, заст. секр.; Новак, заст. кас.; Андрій Смакула і Іван Демкович, контролори. Місячний мітинґ відбудесь в суботу, дня 17. січня 1925 о годині 7.30 вечер, в Народнім Домі на долі міста, 72 сМріс стр. Проситься кождого брата явитись нових заступників. Котрі члени не поплатили за тамтой місяць своїх вкладок, мають вирівнати. Бо в противнім разі будуть суспендовані.—Місячний Крайник, предс. Семен Кусень, секр.; Ник. Демкович, касієр.

ПЕТЛЮРА В ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ.

Промова посла С. Хрущького в польськім соймі з дня 17-ого с. м. у справі Кухарського.

Посол Хрущький відповідає на промову пос. Добжанського, який боронив міністра Кухарського арґументом, бутім-то все лихо „державного скарбу" лежало в тому, що всі вживали слова „позичка". Стверджуючи, що польський скарб зазнав шкоди в наслідок операцій мін. Кухарського, п. Добжанскі виправдує його тим, що це було загальне явище і що всі заробляли на державнім скарбі. Вичисляючи видатки ріжного трачення державних грошей, п. Добжанські зараховує туди і кошти на армію Петлюри.

На це відповідає пос. Хрущький так:

„Чи можна тут казати про марнотратність?" **Чим була армія Петлюри? Вона була армією української держави, з якою польська держава заключила умови. До речі: Петлюра додержав цієї умови зі зброєю в руці. А ви?** Крім цього армія Петлюри була супроти Польщі союзним військом. Ті люди, а головно їх провідники, **повірили у шляхотність польського народу,** у можливість братського співжиття польського та українського народу, повіряли в те, що Поляки щиро здійснюють своє гасло: вільні з вільними, рівні з рівними. Ця віра тих нещасливих синів України була така велика, що вони проливали свою кров і віддавали своє життя за вас, за вашу державу та вашу перемогу. **І ця віра довела їх до дротів у концентраційних таборах.** А нині чуємо, що витрати на півголодове утримання цих інтернованих жовнірів кваліфікують як розтрачення державного гроша. Чи вже пішли в забуття заслуги тої української армії, без якої не було би чуда над Вислою? Чи вже не беруть на увагу то **величезне майно,** яке вивезли зі собою ця армія і яке дістала польська держава? А вкінці: армія Петлюри була виявом визвольних змагань українського народу. А наскільки вона була таким виявом, то тим самим є дорогою для кождого Українця, хоча, і підкреслюю це: **весь український нарід, не виключаючи нашого клюбу, осуджує основну її помилку: що вона ввійшла з вами в умову.**

Та нині не лише тут кажуть про розтрачення гроша на цю армію, а ще й кидають на її адресу і в бік українського народу наругу: **Петлюрівська банда.** Вражені за своїх братів, яких нині опльовують ті, за яких вони віддавали своє життя кличемо до них: **Покиньте рабський дім своїх союзників і признайтесь до своїх помилок, щоби майбутні покоління українського народу їх не повторяли.**

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПІВВЛАСНИКІВ НАЙБІЛЬШОГО СВОЄ-РІДНОГО ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШІТЬ ЇХ ДО У. Н. СОЮЗА СЕЙЧАС.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ ОСОБОЛЮБУ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЯ НА АДРЕСУ:
OBYEDNANNYE, 247 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

До УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА Принимається в Січни, Лютім і Марті БЕЗ ВСТУПНОГО СТАРШИХ МУЩИН, ЖЕНЩИН як рівнож і ДІТИЙ.

Користайте з Нагоди Продовження Ювилейної Кампанії!

Вступайте в Члени Українського Народного Союза.

ДОПИСІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Звіт з віча.

Дня 1-ого січня с. р. відбулось у нас віче за почином комітету несення помочи старому краеви. На те віче комітет запросив на референта п. дра Л. Цегельського з Ню Йорку. Віче було назначене на годину першу пополудни, однак незнати з яких причин в означенім часі учасників було так мало, що годі було розпочинати віче. Аж пів до третої години предсідатель комітету С. Лемішка заявив присутним, що віче відбудеться вечером по представленню. Того дня відбувалося представленне.

Рівночасно заявив присутним, що др. Цегельський скаже короткий реферат про українську революцію як на Великій Україні так і в Галичині та покликав на секретара М. Яцишина та попросив п. дра Цегельського до слова. Др. Цегельський почав говорити як повстала Центральна Рада і хто її зорганізував, про перший її універсал, про скасовання поміщицької землі і передачі її селянам, про боротьбу з большевиками та вказав, які великі заслуги положили при будові Укр. Н. Республики.

М. Грушівський, В. Винниченко і С. Петлюра. Дальше говорив шан. референт, що не можна сказати, що ті люди не мають помилок за собою, але історія їх запише яко борців за волю. Дальше шан. референт говорив, як Австрія розліталася, як настала галицька держава і про боротьбу з Ляхами, про національну раду та сказав, що так само національна рада, як і центральна рада в своїй першій відозві до народу скасувала панські землі і передала селянам. Але прийшли Поляки тай відобрали. Але то тілько хвилево, говорив дальше шан. бесідник, бо самі Поляки не вірять в свою зігнилу Польщу і її прийде конець скоро. До того її поможуть „добрі сусіди". На тім скінчив шан. бесідник, за що присутні его нагородили бурею оплесків. Відтак вечером по представленню о годині осьмій знов почалося віче. Отворив віче С. Лемішка в коротких словах та покликав на предсідателя гром. І. Затонського. Гром. І. Затонський заняв своє місце та покликав на секретарів М. Яцишина і С. Лемішку та попросив дра Цегельського до слова. Коли др. Цегельський появився на сцені присутні его привитали бурею оплесків. Свій доклад почав п. др. Цегельський що наш край богатий, що нігде друга країна не рівнається до нашої землі; має вона нафту, сіль, уголь, зелізо — всьо що потрібно до життя. Говорив бесідник, що коли єму приходиться говорити з чужинцями, то чужинці не хочуть вірити, аби такий нарід великий і край богатий, а не мав волі. Дальше говорив шан. бесідник про теперішні події на наших землях і як живеться нашому народови під тими заборами. Сказав, що найлутше жиєся угорській Руси під Чехами. Перейшов до Польщі і сказав, що найгіршим ворогом є Польща для нас; відтак росповів про нашу геройську гал. армію, як вона відважно боронила своєї батьківщини, а уступила за Збруч через те, що не стало набоїв. Але за Збручем ще той бідний стрілець не обтер поту кривавого з чола, а прийшлося єму знов битись з ворогами. За місяць і 4 дни вже наші славні стрільці були в славному Києві. (На гали буря оплесків, а навіть декотрим потекли слези з очий). Відтак розповів про злуку українських земель. Не тільки на папере, але ми злучені кровю і хоть вороги нас розлучили і забрали нам самостійність, але самостійна і соборна Україна живе в мілионах українських серць.

Дальше говорив шан, бесідник про Велику Україну, про господарку большевиків, про ту паперову самостійність і на тім скінчив свій півтора годинний реферат. Предсідатель І. Затонський зарядив збірку. Прийшло зі збірки поверх трийцять долярів. Оплачено кошта вічеві, а решта піде на Рідну Школу в старому краю. Честь тим громадянам, котрі зложили свої жертви, а встид і ганьба тим, котрі втікали з галі як щурі. Прикінци поставлено кілька питань, на що др. Цегельський відповів вдоволяючо. Предсідатель подякував бесідникови і учасникам і замкнув віче відспіванием пісні „Не пора".

Стефан Лемішка.

ЮВИЛЕЙ ПРОФ. ДМИТРА ДОРОШЕНКА.

Дня 16. грудня Українське історично-фільольоґічне товариство в Празі святкувало 25 літ праці на українському науковому та літературному полі свого члена проф. Дмитра Дорошенка, відбуваючи для того спеціяльні урочисті збори.

Головою зборів було обрано академіка С. Смаль-Стоцького.

Проф. В. Біднов прочитав доклад — огляд діяльности і наукових праць ювілята та коротку його біоґрафію, зазначивши велику його продуктивність і ріжноманітність ділянок приміненя ним своєї енерґії на українській ниві.

Після докладу було заслухано устні привітання, з цілого числа їх (понад 25) зазначаємо такі інституції і орґанізації: Український Вільний Університет в Празі, Фільософічний Факультет того університету, Українська Господарська Академія в Подебрадах, Український Вищий Педаґоґічний Інститут імени Михайла Драгоманова в Празі, слухачі ювілята на Українськім Університеті та Педаґоґічному Інституті в Празі та инші наукові та студентські орґанізації. Писані привітання було одержано як з краю, так і від еміґрації, в тому числі від „Наукового Т-ва імени Т. Шевченка у Львові", Т-ва „Просвіта" у Львові, редакцій „Літературно-Наукового Вістника", часоп. „Новий Час", журналу „Стара Україна", ріжних видавництв, студентських орґанізацій і приватних осіб — Мик. Вороного, д-ра Лукасевича, Вол. Дорошенка і инших — всього понад 30 листів і депеш. Після закінчення читання привітань проф. О. Шульгін подав неякі подробиці з життя і діяльности ювілята.

Юліят дякував за привітання та висловлені йому побажання і зазначив, що він належить (на його власну думку) до покоління „політичних салдатів", що розуміється не могло не відбитись на всій його діяльности. Зі свого боку він дякує тим особам, що причинились до його заінтересування національним питанням, та що допомогали йому і керували ним в період кристалізації його світогляду. Особливо він згадує в цей мент діяча білоруського національного визволення письменника Францішка Богушевича, а з Українців Ф. Русова і проф. Ол. Лотоцького.

Святкування ювілею проф. Дмитра Дорошенка зібрало досить численну авдиторію (коло 100 осіб), в якій були заступлені представники майже всіх верств та відтінків української еміґрації.

ЧЕСЬКА ҐАЗЕТА ПРО УКРАЇНЦІВ

Незалежний чеський щоденник з 28. Ржіена (жовтня), описуючи тяжке положенне не польських народів під Польщею, між іншим в уступі під заголовком „Україні" пише:

Бій Польщі проти Українців всеж зустрічає більш підпору ніж се помічається з боку Білорусів, а то тому, що Українці і національно і політично більш освідомлені, а по скількости значно більше численні ніж Білоруси. Та положенне сих двох частин до останнього часу було дуже відмінне. Шкільництво в Галичині і її господарство було в умовах значно ліпших, а то по части тому, що населенне було більш самоосвідомлене, а крім того Східна Галичина якийсь час була предметом міжнародньої дипльоматичної гри.

Найбільшою небезпекою для польського панования є Львів, сей великий політичний, господарський і культурний осередок український.

Далі ґазета подає кілька чисел, що дуже добре характеризують польську шкільну, церковну і кольонізаційну політику на українських землях.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Заходом Укр. Тов. Теребовельська Поміч в Ню Йорку

відбудеться

В СУБОТУ, ДНЯ 17-го СІЧНЯ, 1925 РОКУ

перший з ряду в цім році

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В LIBERTY HALL, 263 East Houston Street, NEW YORK CITY.

Початок о год. 7-мій вечером. — Вступ 40 ц. включно вор-текс.

На бали буде приграватн первородна музика; будуть також ріжні забави. Половина приходу пійде на укр. сиріт в Теребовли. 12-13

За добру забаву ручить **Комітет.**

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовженнє)

(22)

Роздумую так дальше, дивлюся в це кругле віконце, наче в моє спасення, наче в око доброго приятеля, що милосердно глядить на мене покинутого й моргає таємничо, щоби я мерщій рятувався. І так мені в цьому нещасте здавалося де віконце наче сонічко. Коли так прилягаюся йому і мірю окомо його ширину й віддаль від долівки, щойно тепер бачу, що це деревляна скриня на якій я був станув, коли хотів досягнути до вікна і з котрого впав я на землю, — заломилася підімною тай що то відси пійшов такий тріскіт, що то я його почув, падаючи. Скриньку підставив я був собі не дном але боком, бо була за плоска. Отже як запалася підіміною, замочок розсадився, вічко потріскало, а з середини висипалося все, що там було. Не було цього богато: кілька дуже малесеньких пляшочок, які бувають у докторів на дуже гострі і дорогі лікарства, довгий італійський кинжал і трохи паперів.

Впав мені в око найперший штилет, бо міг мені бути дуже пожиточний у потреби. Узяв я його в руку й витягнув із шкіряної похви. рохиТ наділа його ржа, але ще був гострий і міг добре служити як зброя. Потім згорнув я папері і хочу їх назад вкинути до скриньки, разом із цими пляшинками, коли на одному з них впадає мені в око напис більшими буквами:

Andreas Curtius Doctor Medicinae.

Поквапно кинувся я тепер на ці папері, а в думці дякував павпрові, що навчив мене ліпше читати. Бо передше я вмів читати ледви з друкованого, а писаного ні в зуб, головно коли було дрібне і хоч би трохи лише пливе і покручене. Було цих паперів кільканацять штук — по латинськи писаних. І хоч я всего не лише не міг розуміти, але я відчитати, всетаки ясно було мені, що всі ці письма таркаються венецького доктора Курція, котрий, як задержався у Львові у пана Фука, пропав так таємно без сліду і вістки. Були там якісь письма з печатками, якісь великі числа, на самі тисячі. Ані одного числа не бачив я, щоби мало менше як чотири місця.

Мене зморозило. Я здеревів. Здавалося мені, що з цих паперів кров тече та що як добре зачну заглядати по кутах між ці грати, хлам, найду там трупа. Дзвонило мені в ухах, що Вороба повторяв у індермасі: Фук, Фук, Фук! — і вже знав напевно з цих паперів, що Фук убив доктора Курція, та що мене таксамо вбє. Тепер було ясно, що маю лише дві можливости: втечи або вмерти, а третього нема. Я був наче засуджений, що слухає лише коли кат відчинить двері. Помолився я Богу й приготовився все. Так постановив собі, що коли не вдасться мені втечи, ждати-му з кинжалом у руці на Фука і кинуся перший на нього й боротися-му на смерть і життя. Колиж уже прийде згинути, то і він згине зі мною.

Забрав я всі папери по докторови Курціеви, звинув їх і сховав добре у кишени. Я знав тепер, що коли вийду живий відсіля, буде то страшна зброя проти Фука, далеко страшніша від цього кинжала, котрий я держав готовий. Тоді Фук іще ліпше буде в моїх руках, як я сьогодні в його.

Але як втечи? Як сказано, одинока дорога була крізь це віконце. Та, щоби туди видістатися, треба було дістатися до вікна, так щоби можна було перетиснутися, лежачи на животі, ногами до подвіря, головою до комірки, бо було занадто тісне, щоби инакше можна це зробити. А щоби цим одиноким способом видістатися крізь вікно, треба було знову уставити собі якесь руштування, таке високе, щоби рівналося з віконною фрамугою. То було найважніще. І до цього я зараз забрався. Насамперед треба було присунути цю велику і високу скриню до самої стіни під вікно. Була то нелегка робота, бо скриня була дуже тяжка, а долівка з цегол така нерівна, що посувати по ній тягар було зовсім нелегко. Я не марнував часу, взявся за діло. Що припрся з усієї сили, що аж ребра тріщуть мені, то ледви на цаль рушу її. Піт уже мені ллється з чола, руки вже опадають із виснаження, крижі болять. Не виносимо, а ця проклята скриня полізла, ледви на пів ліктя, наче слимак по піску. Але що тут іде про життя або смерть, отже що впаду на силах, то знову висилюся, останнього віддиху добуваю, а не перестаю. Що хвилька мушу переривати це прокляте пересування, бо хоч скриня страшне тяжка, то таки не мусить бути повна, бо що раз посуну по цеглі, то зараз задуднить і задзвонить, начеб у ній самі ланцюхи товклися.

Богато часу втратив я на пересуванню цієї скрині. Вже було добре з полудня, коли вкінці присунув її під саме вікно. Тепер узяв я цей стіл на двох ногах, але щож із ним вдію, коли не буде стояти на скрині? Оглядаюся за чимсь, з чого можна би доробити йому дві ноги — нема ніде ні кусника деревa. Не знаю вже що зроблю, аж впали мені в очі ці старі, заборошені книги на долівці. Укладаю їх від стіл замісць двох бракуючих ніг і бачу на превелику радість, що тепер стіл сильно стоїть, а від нього до сліпого вікна вже дуже мало бракує.

Треба було тепер поглянути, що є за вікном. Вилажу отже на це моє руштування, обережно, щоби книжки не висунулися і все не запалося підміною. Бачу тепер, що віконце має два крильця, а в них лише самі малі шибочки, запускані в олові. Відчиняю і бачу, що одно крильце є на завісах і дасться легко вийняти, але друге нерухоме, вмуроване в самому мурі. На силу треба видусити його; пробую руками і мало що не перевернув собою всего, але якось, слава Богу, обійшлося. Беру з землі цей кинджал докторський, а зо знову виліз на гору, давай ним лупати віконні рами. Щастя, що хоч були дубові, то таки зі старости й непогоди вже були трохи спорохнавіли. Инакше, хто знає, чи на час був би я скінчив роботу, бо кинжал дуже не надавався до неї, що лише довбати й довбати, а користи майже ніякої.

Вкінци вийняв я ціле вікно й втискаюся в отвір. І на превелику радість бачу, що отвір доволі великий, щоби пересунутися плечима. Розглядаюся тепер лежма в вікні на мурі, що широкий. Вихилив я голову, що там на долі? Бачу дуже тісне подвірячко, довкола замкнене високими мурами. Всі мури сліпі, нема в них ніодного вікна. Один із цих мурів, лівий, то був певно від Зарваниці, другий, що був проти мене, від Скотської вулиці, третій по правій, від каменицї пані радчині Коріньовської. Дивлюся на саму долину, під себе і бачу тут на мою велику радість двері. Двері ці не можуть проводити деинде, лише до сіней цієї каменицї, в котрій сиджу замкнений. Отже коли мені вдасться опуститися на долину, то мати-му куди вийти на Ринок. А я вже боюсь, що з цього зовсім замурованого подвірячка нема виходу, та що знову найдуся наче в клітці.

Тепер ходить про те, як опуститися на долину? Вертаю на це моє руштування, злажу на долівку й зараз бачу, що з цим менший клопіт, бож маю полотна аж заботато. Попсував я цього полотна більше як було треба. Не дбав про це, що пані Фукова буде гніватися. Бо надер я його в пасма і навязав стільки, що не з одного поверха, але мало що не з ратушевої вежі був би я міг опуститися на ньому. Не мав я де привязати цього полотна до самого вікна, отже привязав сильно до двох залізних кільців, що були по обох боках кованої скрині. Перетягнув я полотно поза стіл, а відтам мало пійти через вікно. Та я ще не пускав полотна, доки не прийде пора на це. А здавалося мені, що щойно як звечоріє, буде найліпше втікати. Зробив я це все й поклався на долівку, бо вже мене всі кости боліли від змучення. І сам я не знав, як і коли заснув я собі в найліпше.

Страх мене зняв великий, коли я пробудився. Бо вже смеркало. Гнівався я сам на себе, що я такий необачний, і що не старався переборoти дрімоту. А легко було заспати аж до повороту Фука. Тоді вже не булоби для мене рятунку. Зірвався я, начеб хто мечем замахнувся на мене, помолився і забрався до втечі. Щоби нересунутися крізь вікно взад на животі, треба було ще підвисшити руштування. Помогли мені в цьому дві порожні деревляні бочки. Уставив я їх на самому верху днами догори, як можна було найбезпечніще. Подумав я також над цим, що коли пересуватися-му крізь вікно, мусіти-му взяти ліктї і ріку з полотном під себе, а коли перепихатися-му взад, поздираю собі долоні на мурі віконної фрамуги. Отже, як можна буде, обвинув я руки полотном.

Виліз я на верх мого руштування, схопив сильно заполотно, присів рачки, а потім ноги всунув у ніжки і почав сунутися назадгузь. То не було так легко, як мені передше здавалося на око. Я не мав об що запертися, бо ціле то моє руштування дуже легко могло завалитися. Наче вуж мусів я пхатися сам собою, а потім наче щука сам собою кидати взад, щоби висадитися з вікна. Коли я вкінці більшою частю висунувся і з усієї сили кинувся взад, так страшно потовкся в руки і голову, що мало не втратив притомности і мало що не випустив із рук полотна, а так певно був би я впав на зломання карку. На щастя витримав я якось це, але коли так висмикнувся цілим тягарем тіла поза вікно, чую великий лоскіт: ціле руштування в цій коморі завалилося, бо полотно як нечайно шарпнуло, так усе, що було на скрині: бочки, книжки, поломаний стіл, — усе це впало там на землю — але я щасливо опустився на діл.

Скочив я до цих дверей, що були на подвірю, перебіг довгий темний хідник і впав до сіней каменицї, з сіней в браму, з брами на Ринок. Не подумав передтим куди мені втікати, коли вже буду свобідний. Отже на вмання беруся до Руської вулиці. Ледви пробіг я кільканацять кроків, чую, що хтось гонить за мною і кричить, щоби мене держали й з жахом пізнаю, що то Фук. Що маю духу в грудях і сили в ногах, мчуся стрілою. Та знечевля впадає мені в дорогу цей мулярський челядник. Ітліець Банті, схопилює мене за горло й кричить:

— Aspetta ladro! Пожди злодію!

Силою хочу відіпхнути його і був би я відіпхнув його, та в цю мить хапає мене Фук за барки. Вирвався я можу, копаю ногами, шарпаюся, пробую кусати — все дарма, держать мене кріпко оба, а Фук тягне мене з усієї сили до своєї камяниці. Коли так думаю, що я вже пропав, бо навіть кинжала не можу добути, щоби боронитися, так мене цупко держали, один за горло другий за оба рамена, — нараз якісь дві величезні руки замахнулися біля мене в сумерку, одна схопила Фука за карок, друга Бантія і — заки ще я сам шарпнувся — дальше, бух! оба лежать на землі. В цюж мить хтось схапив мене за рамя і каже на вухо:

— Втікай за мною!

Був то Вороба. Заки тамті два підвелися з землі, він уже пробіг далеко до Босацької фірти, а я за ним.

(Дальше буде).

НОВІ КНИЖКИ ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ:

М. Капустянський — ПОХІД УКРАЇНСЬКИХ АРМІЯ НА КИЇВ— ОДЕСУ В 1919 РОЦІ (короткий военно-історичний огляд). Части I., II. і III. з 23 кольоровими схемами-шкіцями і документами в додатку. Ціна ..... 70 ц.

М. Возняк — УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ. Ціна ..... 20 ц.

ВИДАННЯ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ:

Юра Шкрумеляк — ПОЇЗД МЕРЦІВ (картина Жерт і Трухів). Ціна 15 ц.

Василь Софронів — БО ВІРНА ВІНОЮ. (Збірка нарисів). Ціна ..... 10 ц.

Евген Воровський — СЕРЕД КУЛЬ І ГРАНАТ. (Начерки). Ціна ..... 10 ц.

Софія Тобілевич (Карпенко-Кара) — РІДНІ ГОСТЬ. (Сповідь з побуту Українських Січових Стрільців на Степовій Україні). Ціна ..... 10 ц.

Замовлення разом зі залученнєм належитости (money-order або чеки) слати до:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й. ПОЗІР!

УКР. ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

— відограє —

В НЕДІЛЮ, 18-ГО СІЧНЯ 1925

(JANUARY 18, 1925)

драму в 3-ох діях, зі співами і танцями Карповича.

СТАРИЙ ЗАКАЛ

В УКР. НАРОД. ДОМІ

217-219 E. 6th ST., NEW YORK CITY

Початок точно о год. 7.30 вечером.

Крісла І-рядні $1.00,

ІІ-рядні 75 центів.

По представленню БАЛЬ!

ІНВАЛІДАМ!

Вибрався Стрілець на війну,
Лишив жінку неспокійну,
Лишив Ті з діточками:
Лишив маму, лишив тата,
Лишив сестру, лишив брата.
Коли з ними він прощався,
Як дитина розривався.
Не мать буде умирати,
Україну здобувати,
За волю Народа кайдоку стати,
За Україну здоровле віддати.
Чи забудеш Інвалідів в їх чорній годині,
Заким доля блисне усій Україні?

11-13 КОМІТЕТ.

DR. M. SMITH

16 EAST 7th STREET, NEW YORK

Tel. Orchard 6072

коло церкви св. Юрія.

Говорить по українськи.

Лічить успішно недуги мущин, женщин і дітий.

Найнадійніші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG

203 EAST 13th STREET

близько 3-ої Евні

NEW YORK, N. Y.

Годинн офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.

Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

ДР. К. Д. БІЛИК

120 E. 34th ST., NEW YORK, N. Y.

Tel. Caledonia 9014

Недугти мужчин, женщин і дітий.

Урядові години: від 9. до 10. рано, — від 5.30 до 7.30 вечером.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висилення нервів, ревматизм, острі нервові і хронічні недуги. Порада дарем.

Dr. ZINS

110 E. 16 ST., NEW YORK

Межи 4th Ave. а Irving Place

Години від 9. рано до 8. вечер.

В неділі від 9. рано до 4. попол

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА

Житомирського заведення породів і Київського Зайцевського шпиталя.

ПОРАДИ І ПОМІЧ.

B. E. SHMULENSON,

271 E. Broadway, 5th fl., New York

Tel. Orchard 8121

ТИСЯЧІ ТЕРПЛЯТЬ І ВМИРАЮТЬ А НЕЗНАЮТЬ НІКОЛИ ЧОМУ.

Тисячі терплять денно і вмирають без того, щоби знати яка була їх хороба. Хотяй лікарі безусловно знають богато, всетаки находяться річи незнані для них. Возьмить на примір випадок Г. Шінко, сей нещасливець був зічений на сухоти дванадцяти літ і за весь той час витрадав як ходяча смерть. Коли помер, доктори хоть тоді хотіли дізнатися, яка була правдива причина його смерти. Вже найменьше сподівалися найти причину смерти наслідком солітера, котрих знайшли в нім аж два. Однак то показалося аж при отворенню трупа. Єсиби сей чоловік лічився належито, солітер міг бути винищений з організму протягом двох годин і він не вмерби так скоро. Та тут сталася та помилка, яка нам нераз трафляєся. Коли ми заторуємо, не довіряючи кождому, а що більше жалуємо гроший. Якби Іван уживав доброго препарату на солітера, певно живби до днеся.

Богато мущин, женщин і дітий нераз лічиться безуспішно на инші хороби, коли їх правдива слабість є сей монстер солітер. Правдиві познаки його суть відлядки чистаки, розмаї знаки, втрата апетиту, обложений язик, горячка, біль хребта і ніг, заворотн, біль голови, умівання від порожного жолудка, темні знаки під очима. Жолудок тяжкий, чутте обвазіня в жолудку і кишках. Жовта шкіра, утрата ваги, недобрий віддих. Нема охоти до життя, правді, нема амбіції, все-пінний. Елементні нацади знані як причина хоробка, який нераз доростає 50 фітів. Солітер повзучий до гортани, може вкусити свою жертву. Позбудьтеся його заким незапізно. Замовіть лікарствоLadian дисць, яке вишлеся Вам по одержанню $10.45 через Local Mail.

СПРАВА УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ У ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ.

—o—

Інтерпеляція послів Українського соймового Клюбу до голови ради міністрів і міністра освіти у справі українського університету.

Законом з дня 26. вересня 1922 р. Дн. зак. ч. 90 арт. 24 і 26 рішено, що сойм ухвалить заснування українського університету, а також, що найпізнійше до двох літ після проголошення цитованого закону уряд приступить до заснування універ сітету. Постанови закону з дня 26. вересня 1922 р. перевищують своїм значінням висші закони, що нормують правні відносини в державі, коли взяти на увагу, що тим законом покористувався перед Радою Амбасадорів міністер закордонних справ Скірмунт, як доказом, що Польща наміряє заспокоїти культурні потреби українського народу на територіях етнографічно не польських. Слід підкреслити, що Рада Амбасадорів приняла той доказ у добрій вірі до відома довіряючи запевненням Скірмунта приняла вагітну в наслідки децизію з 14. березня 1923 признаючи Польщі українські та білоруські землі.

Зі змісту названого закону випливає недвозначно що сойм приняв супроти себе обовязок ухвалити створення українського університету перед кінцем двох літ після проголошення цитованого закону і щойно на підставі того рішення уряд приступить теж перед кінцем того ту. Те законне зобовязання до часу до заснування університетолагодження справи названого університету законодатним шляхом стало міжнародним зобовязанням наслідком згаданого акту б. міністра закордонних справ Скірмунта.

Але уряд не старається про ухвалення відповідного закону, що рішавби про сотворення того університету, про його організаційний та науковий зміст предприняв самовільно кроки в напрямі створення незначного блише суроґату наукової інституції в формі „руского інституту" в Кракові. І хоч ці заходи уряду не суперті на істнуючому законі були з гори призначені на недостачу якихнебудь реальних наслідків а навіть на неважність, то замітним є сам факт, що предпринято ці заходи саме цьогорічною сесією Ліґи Народів і що саме на ці заходи покликувався міністер закорконних справ Скшиньскі в часі нарад названої сесії.

Без сумніву йому було відомо, що ці заходи уряду не мали нічого спільного з виканням зобовязань принятих у справі українського університету супроти міжнародних чинників і супроти себе. Він знав, що українське громадянство приняло урядову пропозицію створення „руского інституту" в Кракові, як зневагу національних почувань, як легковаження його культурних потреб та перечеркнення його прямувань до осягнення власного повного університету у Львові. Дотепер перебіг справи позволяє устити, що починання уряду не сягнули ніяких результатів, не знайшли ніякої апробати в ніяких чинників а зокрема викликали дальше розгорячкування серед української суспільности і спричинили однодушну неґативну його поставу до названих заходів уряду. Уряд досягнув тільки того, що протягнув справу дав Скшиньскому змогу скрити фактичний стан річи на названій сесії Ліґи Народів, а рівночасно не допустив до повного виконання правдивих зобовязань. Перед замкненням останної сесії сойму 1924 р. затягнено супроти Ради Амбасадорів зобовязання в справі заснування українського університету не виконано, хоч речинець замічений законом минув.

супроти Ради Амбасадорів підписані питають: 1. На якій підставі розпочав уряд кроки в напрямі творення „руского інституту" в Кракові, коли закон з 26 вересня 1922 р. Дн. зак. ч. 90 не знає ніякого інституту, а заповідженого закону про створення українського університету сойм не приняв? 2. Чи міністер закорд. справ Скшиньскі мав уповноваження від уряду, щоби представити на сесії Ліґи Народів заходи уряду біля творення незгідно з поняття університету, принятим названим законом — інституту, в характері правдивих і правильних способів виконання зобовязань затягнених супроти Ради Амбасадорів? 3. Чи і коли уряд наміряє предложити законо проєкт про створення українського університету згідно з духом закону з 26. вересня 1922 р. і запевненнями, даними Скірмунтом на Раді Амбасадорів.

ПЕРШИЙ РАЗ В ФІЛЯДЕЛФІЇ!

Школа Української Громади на Фермонт, Філядельфія під проводом своєї учительки Юлії Зволинської

уряджує представлення

„НІЧ ВИФЛЕЄМСЬКА"

на дохід розширення шкільн. будинку

В ПЯТНИЦЮ, 23. СІЧНЯ 1925

о годині 7.30 вечером.

в великій гали

під ч. 849 Н. Франклин, Філядельфія.

Проситься, щоби всі родичі зі своїми діточками прибули на се гарне представленнє.

Ціни місць 50 цент., діти лиш 10 цент.

13.16 Комітет.

ГАЙДАМАКИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьною, велика настільна книга (13x17 дюймів).

В карт. оправі $3.50, в полот. оправі $5.00, в люкс. оправі $8.00.

Замовлення посилайте до: „SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИЧИЙ ДІМ

В НЮ ЙОРКУ

UKRAINIAN LABOR HOME

66-68 EAST 4th ST. & 15-17 EAST 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

(між 2-ою і 3-ою евнями).

ВИНАЙМАЄ ГАЛІ

НА ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ВІЧА, БАЛІ, ВЕСІЛЛЯ І ИНШІ ПІДПРИЄМСТВА

на сезон 1925 р., почавши від 1-го квітня 1925 року.

Український Робітничий Дім, що ввібув на власність звісну реальність під назвою "MANHATTAN LYCEUM", розпоряджає двома великими галями і кількома поменшими льокалями.

Велика галя зі сценою і балконом, що містить 1000 осіб, надається спеціяльно на представлення, масові віча, концерти, балі і взагалі на більші підприємства.

Друга галя, що містить біля 600 осіб, є пригідна на віча, балі, весілля і т. п.

Для українських робітничих організацій винаймається галі по зниженій ціні.

Зі замовленням галь належить спішитися, як загальний звичай є, що галі винаймають часто й цілий рік наперед.

Зголошення і замовлення на галі в тимчасовім офісі Українського Робітничого Дому під ч. 15-17 Іст 3-та вул., кожного дня від 8-ої радо до 10-ої вечером. В неділі від 10-тої рано до 2-ої пополудни.

УКРАЇНСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО

ВАСИЛЯ ЗАГАЄВИЧА

Продає шифкарти до всіх частий світа на найвигіднійші кораблі як офіціяльне представництво всіх кораблевих ліній.

Спроваджує когонебудь з родини зі старого краю.

Полагоджує старокраєві справи та виробляє нотаріяльні документи, як: контракти купна і продажи, повновласти, тестаменти, офідевіти і т. д.

Доручає гроші в старім краю в долярах аж в село.

Виробляє паспорти в протягу 2 до 3 днів.

Колектує спадки в старім краю, також належитість за роботу по компаніях і депозити з ріжних банків в Америці.

Уділює всіх інформацій радо і безплатно, длятого голосіться особисто або письмено до:

W. S. ZANAJEWICH

470 W. 23rd STREET, CORNER 10th AVE., NEW YORK, N. Y.

Tel.: Watkins 4866.

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"

КОЛИ ЩЕ СЕЙ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ Й СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всіх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить кождого дня з виїмкою неділь і свят.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві.

„СВОБОДА" також подає найдокладніші відомости з теперішних подій в старім краю.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ	**НА ЦІЛИЙ РІК**	**$ 7.00**
" "	**НА ПІВ РОКУ**	**$ 3.75**
" "	**НА ТРИ МІСЯЦІ**	**$ 2.00**
В ДЖЕРЗИ СИТІ, КАНАДІ І ЗА ГРАНИЦЕЮ:		
" " "	**НА РІК**	**$10.00**
" " "	**НА ПІВ РОКУ**	**$ 5.00**
" " "	**НА ТРИ МІСЯЦІ**	**$ 2.75**

Звертається увагу, що на кредит нікому не висилається часописи.

"SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як: СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Просяться всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТОВ-А „ПРОСВІТА" У ЛЬВОВІ.

—o—

Львівське Діло повідомляє:

Дня 25. грудня відбулися у великій салі Музичного Товариства Лисенка у Львові Звичайні Загальні Збори Матірного Товариства „Просвіта". Збори відкрив голова Тов-а проф. М. Галущинський о год. 10.30 раньку при участи членів Головного Виділу, 121 відпоручників від 80 читалень і 28 гостей.

Звіт від діяльности Виділу був надрукований і розісланий своєчасно філіям. Через те широкого звіту на зборах не складав ніхто. Секретар Шах дав тільки деякі доповнення та пояснення до того звіту. На внесок контрольної комісії, яка з признанням висловилася про діловодство та працю канцелярійного персоналу, уділено Виділови абсолюторію. На внесення дра І. Макуха ухвалено Виділові признання за його дотеперішню діяльність.

Цей саме внесок одного з найповажнійших наших громадян на ухвалення признання для Виділу за його працю є незвичайно замітний. Він тим замітнійший, що принято його однодушно серед рясних оплесків.

Сам наведений факт свідчить про те, що сьогорічні Загальні Збори Тов-а „Просвіта" творили згармонізовано сімю наших просвітних робітників з цілого краю. Збори проходили весь час поважно, річево і не мали в собі нічого спільного з тою важною атмосферою, яка характеризувала деякі инші збори наших центральних установ з кінця цього року.

Вмілоюрукою управляв зборами голова М. Галущинський. Та не помогла би й та вміла рука, коли серед учасників не було би того одного духа, яким вони були пройняті. Був це дух обєднання біля великої освітньої праці для народу.

Була широка, взірцева дискусія, але не було в ній ні одного такого менту, що псував би той поважний настрій та гідне трактування освітної справи. „Виділ робив аж за богато" — сказав тойже др. Макух. „Наша сільська інтелігенція за мало присвячує уваги освітній праці по читальнях" — казали селяне. (До речі слід підкреслити, що представників селянства було обмаль). Багато докорів посилалося на адресу тої частини нашого духовенства, яка чомусь відтягається від праці для народу та від читальняного руху на селі. В оборону духовенства і учительства став др. Макух, о. Пришляк і о. Застирець. Більша частина нашого духовенства працює на освітньому полі, доказом чого є та обставина, що духовенство стоїть на чолі многих філій і читалень. Аж кількох бесідників ствердило в дискусії, що до читалень за мало горнеться академічна молодь. Велику ідею кинув у часі дискусії др. Макух про творення нових кадрів селянської інтелігенції, бо стара на вимертю. На його думку кождий інтелігент повинен образувати наших молодих спосібних селян шляхом достарчування їм відповідних книжок зі своїх бібліотек та шляхом дискусій та розмов на тему прочитаного. Коли ми не можемо засипати нашого краю курсами середньої або вищої освіти для селян — казав він — но мусимо працювати над інтелігентнійшими одиницями споміж селянства кожний з окрема. Систематичне достарчування відповідних книжок із власних бібліотек, розмови та дискусії з тими селянами заступлять нам ті вимираючі вже кадри нашого інтелігентного селянства та надолужать нам за тих десять диких літ воєнного лихоліття.

„До читальні треба йти з відповідним підготовленням" казав ред. Калинович зі Золочевітники йдуть до читальні і викладають на такі теми, на яких зовсім не розуміються. Виходить густо-часто таке, що до читальні треба посилати фахівця для поступовання подібних викладів. По закінченій дискусії та після 20-мінутової перви приступлено до вибору голови, пятьох вильосованих членів виділу, усіх заступників виділових і контрольної комісії. Комісія-матка запропонувала на голову проф. М. Галущинського. Цю пропозицію принято невгаваючими оплесками. Всі присутні вчинили проф. Галущинському велику овацію. На тому місці не можемо й ми не зазначити, що ту овацію дістав проф. Галущинський вповні заслужено. Він віддався Т-ву цілий. Від ранку до вечера можна його стрінути в „Просвіті" і все при праці. Під його проводом Т-во зажидо інтензивно. Він утримував особисто безперервний контакт з філіями. За півтора року відбув понад 30 поїздок і люстрацій філій а навіть і читалень в краю. На становищі голови й ми бажаємо йому повного успіху та збереження на найдовші часи тої енерґії, якою знаменується його праця. Коли для виділу ухвалено зборами признання за працю, то у великій мірі слід його приписати енерґії голови. До головного виділу вибрано на місце вильосованих теж однодушно: дра Івана Брика, Юліяна Федусевича, Ярослава Колтуняка, Володимира Кузьмовича і ред. О. Павлова.

По переведеному виборі склад Головного Виділу і контрольної комісії представляється тепер ось як: М. Галущинський, голова; др. І. Брик, В. Дицкевич, Шах Степан, др. В. Бачинський, Яр. Колтунюк, Сидір Кузик, В. Кузьмович, о. др. Я. Левицький, К. Малицька. О. Павлів, В. Мудрий, др. В. Ревюк, М. Стефанівський, Ю. Федусевич — члени виділу; М. Кліщ, С. Магалес, П. Мурський, Ю. Павликовський, Ом. Терлецький і Монастирський — заступники виділових; М. Заячківський, О. Саєвич, І. Сполітакевич, О. Скрентович, І. Чапельський — члени контрольної комісії; др. О. Бариляк і М. Лазорко — заступники членів контрольної комісії.

Членську вкладку до Матірного Т-ва на 1925 р. ухвалено однакову для всіх у сумі 2-ох золотих. Всі члени одержать один кольоровий портрет як видимий знак приналежности до Т-ва. Члени, що схочуть одержати ще й гарно виконану членську грамоту, календар і всі видання „Просвіти" зі серії „Народньої Бібліотеки" доплатять до вкладки ще 8 золотих на цілий рік. На цьому й покінчилися сьогорічні загальні збори Т-ва. Комунікують нам, що обширний та докладний звіт зі зборів буде поміщений в другому числі „Народньої Просвіти" за 1925 р.

ВЖЕ ВИЙШОВ З ДРУКУ

КАЛЄНДАР У. Н. СОЮЗА

НА РІК 1925

ЦІНА — 50 ЦНТ.

КАЛЄНДАР ТОВ. ПРОСВІТИ ЗІ ЛЬВОВА - - - - 75 Ц.

СТІНИЙ КАЛЄНДАР . . . 30 Ц.

(З портретом Ів. Франка, Драгоманова і з памятником Богдана Хмельницького у Київі, з українськими вишивками).

ЗАМОВЛЯЙ СЛАТИ ДО: "SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КАЙДАШЕВА СІМЯ

повість, І. Нечуя-Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верхрацкого.

Брош. $1.25, опр. $1.50.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

—o—

ПОШУКУЮ свого брата Андрія Левицького, родом Вірочко, пов. Перемишль, Гал. Перебував тому 10 років в Рідгуфі, Па. Пошукує за ним його сестра Рузя Левицька, по мужу Гуриб. Хтоби про него знав, або чим, нехай зголоситься на висше подану адресу за гарну ціну $10 нагороди.

РУЗЯ ГРАЙ, 667 South Front Street, Elizabeth, N. J. 11-16

НА ПРОДАЖ два-фамілійний кондоровий дім, салон і ресторант, бо нес вироблений через яких 30 лет, українській і польській дільниці, до вкола фабрики, ціна $16.000, можливо властелька шесь спустить; до обдивта сейчас. Голоситись: **S. MILA NOWYCZ & WEIL CO., 193 Grand St., Jersey City, N. J.** 12-11

На 16-тій улиці в Найстави маю бучерно і гроберню до спродажи. Ціна $8,500 з домом. Бизнес абсолютно добрий. Рівной маю більше домів та бизнесів по приступній ціні. **WALTER KOSTECKI, Notary Public, Busines and Real Estate Broker, 4309 Germantown Ave., Philadelphia, Pa.** 11-11

НА ПРОДАЖ гаштерійний і кендштор межи Українцями. Бизнес вироблений. Продається з причини лихого здоровля. Голоситися під ч. 336 **St. Paul's Ave., Jersey City, N. J.** 11-11

НА ПРОДАЖ реставрант по причині відїзду до старого краю. Голоситись під ч. **540 MARKET STREET, NEWARK, N. J.** 9-11

КОЛИ уже все завело і нема помочи, жадайте великий цінник Д. Вуглевського **гарантованих** ліків на всі застарілі долегливости. **Порада даром.** Не тратьте надії і часу. Пишіть зараз до **Dr. Wroblewski, 178-180 Ave. C., New York, N. Y., Dept. 18-A.**

АГЕНТИ—РОБІТЬ ВЕЛИКІ ГРОШІ ПРОДАЮЧИ Madison „Better-Made" Сорочки впрост з фабрики. Понад міліон вдоволених. Легко продаються. Зміна ні капіталу не потребно. Мущини заробляють від $100 до $150 тиженево. Знаменита нагода. Пишіть по дарові зразки. **Madison Factories, 507 Broadway, New York.** 27:—

HUGO HUNFALVY

Адвокат у всіх цивільних і кримінальних справах.

305 BROADWAY, NEW YORK.

Витніть собі се і заховайте та прийдіть в разі потреби. Голоситися все пополудни.

ТЯЖКА ПРАЦЯ не шкодить нікому коли здоров. Натерайте Ваші мускули що вечера добре знаним

Reg. U. S. Pat. Off. **PAIN-EXPELLER**

і захоронїться від умучення і других болів. Будьте сильні і здорові. Остерожна родина не обійдесь без него. Правдивий знак — Якор.

F. AD. RICHTER & CO.

104-114 S. 4. St. Brooklyn, N.Y.

ПАТЕНТИ

Наш патентовий підручник та зразкові знимки вишлемо даром на жадание. Пишіть по них сейчас. Можете писати до нас по українськи. Справи, відносячи до патентів, треба робити, а продажа патентів, полагоджуємо сейчас.

BRYANT & LOWRY

Registered Patent Attorneys

310 VICTOR BLDG., WASHINGTON, D. C.

(Successors to A. M. WILSON, Inc.)

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД ПІРЯ В АМЕРИЦІ.

Ми продаємо пірє нашого власного виробу, але не зіпсоване добрим легкажанем. Можемо вислати цілий пірєдерте або мох. На жадання вишлемо всі пробки до якої небудь місцевости в Америці. Пишіть сейчас і цікавити, а будете до найбільшого українського складу з пірєм.

ALBERT STETZ,

138 Passaic St., Passaic, N. J.

СТЕФАН І. ЄВУСЯК

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева. Достарчується автомобілі на весїля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!

ОФІСИ:

77 Morris St., Jersey City, N.J.

Tel. Montgomery 1745

[illegible]